

1.10 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente en de mate waarin deze risico's kunnen worden opgevangen (weerstandscapaciteit). De relatie tussen de risico's en de weerstandscapaciteit zegt iets over de financiële robuustheid van de gemeente Hardinxveld-Giessendam: het weerstandsvermogen.

Beleid

Bij raadsbesluit van 27 november 2013 is de Financieringsvisie vastgesteld. De nota reserves en voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad op 19 december 2013. Deze nota geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen, evenals richtlijnen hoe hiermee wordt omgegaan.

Er is voor gekozen om geen afzonderlijke nota samen te stellen inzake het weerstandsvermogen en de risico's. In deze paragraaf wordt hiervan een uiteenzetting gegeven.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om tegenvallers op te vangen. Het gaat hierbij om de 'vrij besteedbare' middelen, zoals de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Per 1 januari 2020 wordt de weerstandscapaciteit begroot op (bedragen x € 1.000,-):

Weerstandscapaciteit	Bedragen x € 1.000,-	
<i>Weerstandscapaciteit exploitatie</i>		
Onbenutte belastingcapaciteit		
- OZB	p.m.	
Totaal onbenutte belastingcapaciteit	<u>0</u>	
Onvoorzien	25	
Weerstandscapaciteit exploitatie		<u>25</u>
<i>Weerstandscapaciteit vermogen</i>		
Vrij aanwendbaar deel algemene reserve	2.369	
Vrij aanwendbaar deel reserve sociaal domein	2.673	
Stille reserves	p.m.	
Weerstandscapaciteit vermogen		<u>5.042</u>
<i>Totale weerstandscapaciteit</i>		<u>5.067</u>

Algemene reserve

Dit betreft het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve.

Reserve Sociaal Domein

Deze reserve wordt gezien als onderdeel van de weerstandscapaciteit. De achterliggende reden is dat in de bepaling van de risico's het sociaal domein is betrokken.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van de gemeentelijke belastingen te verhogen tot het wettelijk toegestane maximum.

De onbenutte belastingcapaciteit ten aanzien van de onroerende zaakbelastingen is bepaald op basis van het verschil tussen onze OZB-percentages en het normpercentage-OZB voor toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingswet (Fvw).

Het Rijk heeft met de VNG afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Daarmee komt een einde aan het monitoren met de macronorm OZB (De macronorm OZB 2019 bedraagt 4%).

De onbenutte belastingcapaciteit voor de overige onderdelen (riool- en afvalstoffenheffing, leges en overige heffingen) is op nul gezet. Dit omdat bij de gemeentelijke belastingen en retributies zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100%-kostendekkendheid.

Onvoorzien

Ter dekking van onvoorziene begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting 2020 een bedrag opgenomen van € 25.000,-.

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt op basis van de huidige verwachting € 2.368.902 per 31 december 2019. Dit is vrij aanwendbaar.

Stille reserves

Om een reëel inzicht te hebben in de omvang van het eigen vermogen dienen ook stille reserves in beeld te worden gebracht. Deze reserves vormen immers één van de elementen waarmee tegenvallers bekostigd zouden kunnen worden. De gemeente heeft stille reserves wegens aandelenbezit Eneco, Stedin en BNG welke zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs. In deze begroting is de verwachte opbrengst voor de aandelenverkoop Eneco opgenomen (€ 10 mln) inclusief de bestemming. Dit betekent dat de stille reserve Eneco nihil of relatief laag is (opbrengst > € 10 mln). Ook de gemeentelijke eigendommen bevatten stille reserves die bij verkoop te gelde kunnen worden gemaakt. De stille reserves zijn PM geraamd omdat deze niet direct inzetbaar zijn voor weerstandscapaciteit.

Risico-analyse

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen, dus waarvoor geen voorziening is gevormd of waarvoor geen verzekering is afgesloten.

Organisatiebreed heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. Deze is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico
- Het financiële effect / kans / risicobedrag

Om tot een kwantificering van de risico's te komen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Kans

de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet is afhankelijk van meerdere factoren waaronder de frequentie. De frequentie alleen is op zich al moeilijk te bepalen. Om toch te komen tot een schaalverdeling is bij de risicoanalyse binnen de gemeente Hardinxveld-Giessendam gekozen voor drie categorieën, te weten:

- Groot (80%);
- Gemiddeld (50%);
- Klein (20%).

Impact

De impact geeft de financiële invloed aan die een risico kan hebben op de gemeentelijke exploitatie. De percentages (standaardklassen) die worden gehanteerd zijn 1%, 5%, 10%, 25% en 50%. Daarbij heeft het kleinste percentage financieel gezien de minste impact, terwijl het grootste percentage juist een grote impact heeft.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de risico's, gevolgd door een korte beschrijving van elk risico.

Risicomatrix

PROGR.	RISICO'S	Impact	Bedrag	Kans			Totaal
				Groot 80%	Gemiddeld 50%	Klein 20%	
4	PFOA	10%	250.000		13.000		13.000
6	Leerlingenvervoer	10%	260.000		13.000		13.000
8	Participatiewet (incl. inkomensvoor	10%	3.305.000		165.000		165.000
9	WMO	10%	3.514.000		176.000		176.000
9	Jeugdwet	10%	4.058.000		203.000		203.000
Bedrijfsv	Eenmansposten	5%	8.700.000		218.000		218.000
Fin en dek	Algemene uitkering	5%	23.208.000		580.000		580.000
Fin en dek	Rentelasten	5%	800.000			8.000	8.000
2.2019 cfm	Overig (niet kwantificeerbaar)						500.000
				0	1.368.000	8.000	1.876.000

PFOA

De aanwezigheid van de PFOA in (water)bodem leidt tot meerkosten op projecten. In alle gevallen is bodemonderzoek nodig waarbij ook onderzocht wordt op PFOA. De afzetmogelijkheden van de grond bepalen hierna de omvang van de meerkosten. Problemen zijn er vooral als gesaneerd moet worden, waarbij er ook PFOA als bijvangst aangetroffen wordt. Daarnaast kan PFOA ook stagnatie(kosten) tot gevolg hebben.

BTW Rehobothschool

Op 14 oktober 2016 heeft de Hoge Raad inzake de BTW Rehobothschool arrest gewezen, waarbij de gemeente Hardinxveld-Giessendam in het ongelijk is gesteld. Dit betekent dat de gemeente geen recht op aftrek van BTW over de bouw van de school heeft. Op dit moment loopt het verzoek bij de Belastingdienst op de betaalde overdrachtsbelasting, welke samenhang met het in aftrek kunnen brengen van BTW. De afhandeling van dit verzoek loopt al langere tijd, waarbij vooralsnog wordt ingezet op een teruggave van de betaalde strafheffing overdrachtsbelasting. Een alternatief vormt het invoeren van de ontbindende voorwaarden bij de overdracht van het schoolgebouw aan de vereniging. Vooralsnog wordt op advies van onze belastingadviseur een terughoudend beleid gevoerd richting de Belastingdienst en wordt hun reactie afgewacht. De betaalde overdrachtsbelasting bedraagt ca. € 195.000, waarmee de vordering in de jaarstukken per 31 december 2017 (ca. € 127.580) wordt afgedekt. Derhalve bedraagt het risico € 0.

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer is een openeinderegeling. De laatste jaren zien we een dalende trend in de ontwikkeling van de kosten. Dit wordt met name veroorzaakt door een afname in de omvang van met name het dure leerlingenvervoer door inzet van nieuw beleid. Maar deze post blijft moeilijk te ramen.

Grote invloed op de kosten is het aantal kinderen dat een beroep doet op de verordening Leerlingenvervoer. Daarnaast is het type school bepalend voor de hoogte van de vergoeding. Het vervoer naar het Speciaal Onderwijs voor kinderen met een handicap is relatief duur. Deze kosten laten zich slecht sturen, omdat de gemeente vooraf niet kan inschatten over hoeveel nieuwe kinderen het per jaar gaat.

Voor het schooljaar 2018-2019 is er een nieuwe aanbesteding van kracht. Na een jaar lijkt de aanbesteding een gunstig effect te hebben op de totale kosten van het leerlingenvervoer.

Er is echter ook een effect waar we geen invloed op hebben. Dat is de NEA indexering voor de taxi-branche. In het regeerakkoord 2017-2021 is een afschaffing van de BPM-teruggaafregeling op taxi's aangekondigd vanaf 1 januari 2020. Taxi's krijgen geen teruggave meer van de aanschafbelasting van nieuwe wagens. De verwachting is dat dit mogelijk invloed heeft op de NEA-indexering.

De gemeente kent een vervoersvoorziening toe op basis van de verordening Leerlingenvervoer. In het voorjaar van 2015 heeft de raad een nieuwe verordening vastgesteld. De financiële gevolgen van de in 2015 vastgestelde verordening worden, gezien de door de raad verlangde overgangsregeling, druppelsgewijs zichtbaar.

Met ingang van 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs in werking getreden. Op dit moment zijn er enkele gewijzigde vervoersbewegingen als gevolg van deze wet zichtbaar. Maar ook deze wet heeft een langdurige overgangsregeling, dus ook dit effect zal druppelsgewijs zichtbaar worden. Dit kan uiteindelijk zowel positief als negatief uitpakken.

Het risico wordt op gemiddeld (50%) geschat. Indien het aantal vervoerde leerlingen toeneemt, is de impact gemiddeld (10%).

Participatiewet (voorheen Wet Werk en Bijstand)

De Participatiewet kenmerkt zich door een vast rijksbudget binnen de algemene uitkering. Dit is het participatiebudget dat onderdeel is van het sociaal domein. Vanaf 1 januari 2019 geldt overigens dat de budgetten van het sociaal domein zijn ontschot binnen de algemene uitkering. Naast het participatiebudget is er een specifieke uitkering die als inkomensdeel door het Rijk separaat wordt uitbetaald. Beide budgetten worden neutraal in de begroting opgenomen. Het toereikend zijn van het budget hebben wij niet geheel in eigen hand. Door bezuinigingsmaatregelen van het kabinet hebben gemeenten te maken met verlaagde inkomsten. De financiering van het inkomensdeel is gebaseerd op een raming van het aantal uitkeringsgerechtigden.

De Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) voert voor onze gemeente de Participatiewet uit. De bijdrage in de uitvoeringskosten van de SDD wordt middels een vastgestelde verdeelsleutel bepaald. Door de economische ontwikkeling en veranderde wet- en regelgeving kan de SDD in een situatie terechtkomen waarin zij niet meer kan beschikken over voldoende middelen om aan alle verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen dan wel dat extra personeel dient te worden aangetrokken. De gemeente Hardinxveld-Giessendam is verplicht een bijdrage te leveren aan de SDD zodat zij aan alle verplichtingen jegens derden kan voldoen.

De extra kosten voor bijstandsuitkeringen en huisvesting door een verhoogde instroom van vergunninghouders vormden voorgaande jaren een financieel risico. Door de teruglopende aantallen is dat risico enigszins afgenomen.

De budgetten van de participatiewet worden nauwlettend gevolgd. Gelet op bovenstaande uiteenzetting wordt het risico op budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact op de ramingen in de begroting is beperkt (10%).

WMO

De Wmo is een 'open einderegeling': de kosten in enig jaar zijn sterk afhankelijk van het beroep dat op de regeling wordt gedaan. Alleen al daarom brengt het de nodige risico's met zich mee.

Op 1 januari 2018 is onze gemeente toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden. De Sociale Dienst Drechtsteden voert nu voor onze gemeenten het grootste deel van de Wmo-taken uit. De SDD benut hiervoor een groot deel van de Wmo-budgetten van de gemeente. De SDD hanteert deels het principe van solidariteit en deels het principe van afrekening. Het budget voor het organiseren van algemene voorzieningen blijft lokaal en is deels ondergebracht in de Maatschappelijke Agenda (MAG), bijvoorbeeld voor het onderdeel mantelzorg.

De realisatiecijfers van de afgelopen jaren vormen de basis voor de komende jaren waarmee de budgetten herijkt kunnen worden. Hierbij is ook een marge ingebouwd. De realisatiecijfers van de volgende jaren bieden een verdere basis voor betrouwbaardere prognoses.

Een aantal ontwikkelingen maakt het financiële perspectief voor de Wmo de komende jaren minder positief dan de afgelopen jaren. Zo stijgen de uitgaven op de individuele begeleiding en dagbesteding al geruime tijd. Dit komt onder andere doordat mensen steeds langer thuis blijven wonen en door de toename van het aantal ouderen en mensen met dementie, de belangrijkste doelgroep voor dagbesteding. Daarnaast heeft een nieuwe cao in de huishoudelijke hulp tot gevolg dat de kosten van huishoudelijke ondersteuning fors zullen stijgen. Tot slot heeft het kabinet besloten tot een abonnementstarief voor alle Wmo-voorzieningen. Het gevolg is dat gemeenten minder eigen bijdrage zullen innen en de verwachting is dat de vraag naar deze voorzieningen gaat oplopen. Al deze ontwikkelingen zullen naar verwachting leiden tot een stijging van de kosten in de komende jaren. Dit wordt in de komende periode nauwlettend gemonitord.

De budgetten voor de WMO worden nauwlettend gevolgd. Hierdoor wordt het risico op forse budgetoverschrijding gemiddeld geacht (50%). De impact is daarom beperkt (10%), mede in het licht van de bijstelling van de ramingen in de begroting.

Jeugdwet

De uitvoering van de Jeugdwet is een taakveld binnen het sociaal domein. De bekostiging maakt met ingang van 1 januari 2019 geen deel meer uit van de integratie uitkering sociaal domein van de algemene uitkering van het Rijk. Deze gelden zijn als zodanig algemeen dekkingsmiddel geworden.

De taken vanuit de Jeugdwet zijn gedelegeerd en gemandateerd aan de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd. De serviceorganisatie Jeugd (SOJ) Zuid-Holland Zuid is de uitvoeringsorganisatie.

Van het jaarbudget is een percentage beschikbaar voor lokaal beleid (de lokale impuls). Deze gelden vallen onder de Maatschappelijke Agenda.

De realisatiecijfers van de afgelopen paar jaar zijn de ervaringscijfers van de nieuwe Jeugdwet waarmee de budgetten herijkt kunnen worden. Te zien is dat de kosten van Jeugdwet stijgen, waarop gehandeld zal moeten en ook zal worden. Er worden ten behoeve daarvan bezuinigingstaakstellingen geformuleerd. Onduidelijk is nog wat het Rijk aan extra middelen voor de Jeugdwet ter beschikking zal stellen. Tot en met 2021 zijn extra middelen van het Rijk toegekend. Vanaf 2022 zijn de geluiden voorzichtig positief. De begroting is aangepast aan de hand van de laatste Burap.

Vanuit de Dienst Gezondheid & Jeugd wordt gemeenten geadviseerd rekening te houden met een risicomarge van 3 procent van de gemeentelijke bijdrage zoals die is opgenomen in de gewijzigde begroting. Wij hebben rekening gehouden met een gemiddelde impact.

Bedrijfsvoering

Eenmansposten

Door toetreding tot Drechtsteden is onder andere de kwetsbaarheid op éénmansfunctie terug gedrongen, toch worden diverse functies door één medewerker ingevuld. Het werk kan daardoor bij (langdurige) afwezigheid vaak niet door collega's worden opgevangen. Daardoor volgt meestal een beroep op derden om de voortgang van zaken niet in het gedrang te laten komen. De kans dat zich dit voordoet is gelet op het relatief grote aantal eenmansposten gemiddeld (50%). De kosten welke gemoeid zijn met externe inhuur betreffen vaak openstaande vacatureplaatsen. Daardoor kunnen als eerste de bijbehorende vacaturegelden worden ingezet in combinatie met/of het concernbudget voor externe inhuur voordat aanvullende middelen nodig zijn. Door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat voor langere termijn beroep op externe inhuur moet worden gedaan, waardoor mogelijk extra aanvullende middelen nodig zijn. De impact is daarom gemiddeld (5%).

Financiering & Dekking

- Algemene uitkering

De belangrijkste inkomstenbron van iedere gemeente is het gemeentefonds. Omdat dit algemene middelen zijn, kan de gemeente zelf beslissen over de besteding ervan. Het gemeentefonds is gekoppeld aan de rijksuitgaven. Dit houdt in dat wanneer het Rijk meer uitgeeft, het gemeentefonds omhoog gaat. Andersom geldt dit ook. Dit principe wordt ook wel "Samen de trap op, samen de trap af" genoemd. Ervaringen geven aan dat niet altijd sprake is van een groei van het Gemeentefonds en toch ook rekening moet worden gehouden met het gegeven dat het Gemeentefonds een daling te zien geeft. Belangrijke factoren bij de berekening van de hoogte van de uitkering zijn het precieze aantal inwoners en woningen, de gevolgen van overheveling van specifieke uitkeringen en de netto rijksuitgaven. Bij negatieve budgettaire effecten, die op voorhand niet zijn in te schatten, komt dat onmiddellijk ten laste van de exploitatie.

Met ingang van 2019 is de integratie-uitkering sociaal domein; WMO, Jeugdwet en Participatiewet, met uitzondering van enkele onderdelen, opgegaan in de algemene uitkering. Daarmee maakt het voortaan deel uit van de samen-trap-op-af systematiek. Ondanks een extra uitkering voor Jeugd over de jaren 2019 t/m 2021 zullen met name de participatie- en jeugdbudgetten de komende jaren onder druk blijven staan. In de afgelopen jaren zijn de overschotten op het sociaal domein toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Deze reserve wordt in meerjarenperspectief in deze begroting ingezet om de hogere voorziene kosten sociaal domein af te dekken. De kans op een te lage algemene uitkering in relatie tot het sociaal domein wordt op gemiddeld (50%) ingeschat. De uitkering uit het Gemeentefonds bedraagt voor 2020, € 23.208.121 (meicirculaire 2019).

- Rentelasten

De gemeente kent een financieringsbehoefte. In de financieringsbehoefte wordt voorzien door het aantrekken van lang- en kortlopende leningen. Nieuwe investeringen kunnen op dit moment voor een betrekkelijk lage rentelast worden gepland, maar de hoogte van de rente op het moment van investering is bepalend voor de toekomstige rentelast. Het risico bestaat dat bij het herfinancieren van leningen dan wel aantrekken van nieuwe leningen een hoger rentepercentage geldt ten opzichte van de huidige leningenportefeuille. In de begroting wordt rekening gehouden met (her)financiering. Daarnaast zijn de verwachtingen rondom de rentepercentages voorlopig gunstig. Daarmee is de kans op hogere rentepercentages klein (20%). Tevens is de impact doordat de rente erg laag staat klein (5%).

Vennootschapsbelasting

Uit de uitgevoerde inventarisatie van potentieel belastingplichtige activiteiten is geconcludeerd dat we geen risico's lopen op het gebied van de vennootschapsbelastingplicht. Tot en met het jaar 2018 hebben we dan ook nul-aangiftes gehad. Het is wel van belang om de kritische onderdelen goed in beeld te blijven houden en ook alert te blijven bij toekomstige wijzigingen in beleid en/of tariefstellingen. We schatten het risico in op € 0.

Overig (niet kwantificeerbaar)

Naast voornoemde risico's (kwantificeerbaar) is sprake van zogenaamde niet kwantificeerbare risico's. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een grote calamiteit. Inschatting van de directe en de vervolgschade is niet of nauwelijks te bepalen, omdat in het geval van een grote calamiteit dit o.a. afhankelijk is van het gebied waar het zich voordoet en anderzijds van de mogelijke bijdragen in de kosten door derden (Rijk, Provincie, Waterschap etc.). Ook kan hier gedacht worden aan het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Voor de overige risico's is daarom een totaalbedrag gerekend van € 500.000.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is opgebouwd uit de relatie tussen de risicoscore en de weerstandscapaciteit. Deze relatie drukken we uit in een verhoudingsgetal:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Risicoscore}}$$

De weerstandscapaciteit bedraagt € 5.067.000. Het totaal aan risico's wordt ingeschat op € 1.876.000. Hiermee komt de ratio weerstandsvermogen uit op 2,70 voor 2020. Dit is ruim voldoende.

Kengetallen

	Jaarrekening		Begroting			
	2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Netto schuldquote	85%	92%	53%	68%	78%	90%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	82%	91%	53%	68%	78%	90%
Solvabiliteitsratio	25%	40%	37%	38%	33%	32%
Grondexploitatie	20%	22%	14%	16%	15%	21%
Structurele exploitatieruimte	-2%	1%	19%	0%	-2%	-2%
Belastingcapaciteit	108%	120%	106%	106%	106%	106%

De gemeente Hardinxveld-Giessendam is voldoende weerbaar. Er zijn voldoende buffers om de risico's en/of onvoorziene tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen en de weerstandsratio zijn ruim boven de norm. De ratio weerstandsvermogen is met 2,70 ruim voldoende. De structurele lasten worden volledig gedekt uit structurele baten. Hetgeen betekent, dat de begroting structureel in evenwicht is. In de jaren 2022 en 2023 is dit nog niet het geval, dit wordt verklaard door het verwachte begrotingstekort in deze jaren. Tot slot laten ook de hierboven genoemde kengetallen over het algemeen een goed resultaat zien. De verkoop van de ENECO aandelen heeft een behoorlijke impact op de kengetallen. In 2020 zijn de waarden van de kengetallen substantieel beter ten opzichte van de jaarrekening 2018 en de begroting 2019, dit wordt grotendeels verklaard door de opbrengst vanuit de verkoop van de ENECO aandelen. In de jaren na 2020 lopen de waarden van de kengetallen op doordat de opbrengst besteed gaat worden. De kengetallen zoals deze nu naar verwachting in 2023 zijn, zijn vergelijkbaar met deze van de jaarrekening 2018 en begroting 2019. Hieronder wordt op de afzonderlijke kengetallen een toelichting gegeven.

1. *Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De ontwikkeling van de schuldquote daalt naar verwachting de komende jaren, dit komt onder andere doordat de verwachting is, dat de vaste schuld afneemt. In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% zou moeten liggen. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog, hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone.

2. *De solvabiliteitsratio*

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balans-totaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. De verwachting is, dat de solvabiliteitsratio de komende jaren hoger ligt.

3. *Grondexploitatie*

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten (inclusief algemene dekkingsmiddelen). Voor de berekening van dit kengetal worden de bouwgronden in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

4. *Structurele exploitatieruimte*

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

5. *Belastingcapaciteit*

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Gemeente Hardinxveld-Giessendam zit boven het landelijk gemiddelde. Een hoog gemiddeld OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan dat de gemeente beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten.